

- 2.Фінансовий словник-довідник / М.Я.Демяненко, Ю.Я. Лузан, П.Т.Саблук та ін.; За ред. М.Я. Дем'яненка. – К.: ІАЕ УААН, 2003. – 555 с.
- 3.Білик М. Д. Сутність і оцінка фінансового стану підприємств // Фінанси України. – 2005. – №3. – С.117-128.
- 4.Борисов А.Б. Большой экономический словарь. – М.: Книжный мир, 2003. – 895 с.
- 5.Цал-Цалко Ю.С. Статистичний аналіз фінансової звітності: теорія практика та інтерпретація: Монографія. – Житомир: Житомир. держ. технолог. ун-т, 2004. – 506 с.
- 6.Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій. Затверджена наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій від 23.02.1998 р. за №22.
- 7.Забродский В.А. Диагностика финансовой устойчивости функционирования финансово-экономических систем / В. А. Забродский, Н. А. Кизим. – Х.: Бизнес Информ, 2000. – 108 с.
- 8.Верхоглядова Н.І. Фінансовий стан суб'єктів господарської діяльності промислових підприємств: Монографія. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2003. – 204 с.
- 9.Федоренко В.Г. Оцінка та діагностика фінансового стану підприємств / В. Г. Федоренко, Е. Р. Якушев, Т. В. Гаврилова // Економіка та держава. – 2004. – №1. – С.26-29.
- 10.Тыжненко Л.А. Значение комплексной оценки финансового состояния для осуществления финансово-хозяйственной деятельности предприятия // Економіка розвитку. – 2006. – № 2. – С.74-77.
- 11.Хотомлянський А. Л. Анализ показателей финансового состояния предприятия / А. Л. Хотомлянский, М. Д. Белявцева, В. М. Чаплинская // Вестник Приазов. гос. техн. ун-та: Сб. науч. тр. – Мариуполь, 1996. – №2. – С.228-234.
- 12.Фінансовый менеджмент / Под ред. акад. Г. Б. Поляка. – М.: ЮНИТИ - ДАНА, 2004. – 527 с.
- 13.Фінансова стратегія в управлінні підприємствами: Монографія / А. Г. Семенов, О. О. Єропутова, Т. В. Перекрест, А. В. Лисенко. – Запоріжжя: КПУ, 2008. – 188 с.
- 14.Економічний енциклопедичний словник: у 2 т. Т. 2 О-Я / [С. В. Мочерний, Я. С. Ляріна, О. А. Устенко, С. І. Юрій]; за ред. С. В. Мочерного. – Львів: Світ, 2006. – 563 с.
- 15.Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації. Затверджено Міністерством фінансів України, Фондом державного майна України від 26.01.2001 р. за №49/121.

Отримано 30.09.2010

УДК 336.2(477)

С.О.КОВАЛЕНКО, канд. екон. наук

Харківський інститут фінансів

Українського державного університету фінансів і міжнародної торгівлі

СУТНІСТЬ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ТА ЇХ РОЛЬ В УПРАВЛІННІ ФІНАНСАМИ ПІДПРИЄМСТВ

Розглядається сутність грошових потоків, приділено увагу розподілу потоків грошових коштів за видами діяльності, визначено напрями підвищення ефективності управління грошовими потоками на підприємстві.

Рассматривается сущность денежных потоков, исследованы основы распределения потоков денежных средств по видам деятельности предприятия, определены направления повышения эффективности управления денежными потоками субъектов хозяйственной деятельности.

Essence of cash flows is considered, special attention is paid to allocation of activity categories-based flows, ways of enhancement of efficiency of money flows control on the enterprise are developed.

Ключові слова: активи, управління грошовими коштами, грошовий потік, фінанси підприємств, рух грошових коштів.

В сучасних умовах фінансової кризи багато підприємств опинилися на межі банкрутства. Однією з причин такого стану можна назвати нерациональне управління грошовими коштами. Всім відомо, що рух грошових коштів є необхідною умовою діяльності підприємств. Якісне управління грошовими коштами забезпечують безперебійність постачання, неперервність виробничого процесу та своєчасність реалізації продукції, що позитивно впливає на рентабельність та ліквідність підприємства. Саме тому одним з головних об'єктів аналізу та управління сьогодні мають стати грошові потоки.

В умовах фінансової кризи та дефіцитності оборотних активів грошові потоки стають одним з визначальних факторів розвитку українських підприємств. Відмітимо, що ефективність діяльності підприємства знаходиться в безпосередній залежності від того, наскільки швидко кошти, вкладені в активи, перетворюються в реальні гроші.

Отже, глибокого дослідження потребують сьогодні питання управління грошовими потоками з метою підвищення їх ефективності.

Дослідженням сутності грошових потоків та основ управління ними на підприємстві займалися вітчизняні та зарубіжні вчені-економісти: І.А.Бланк, А.М.Поддєрьогін, О.О.Терещенко, О.С.Стоянова [1-4] та ін.

На жаль, у сучасній вітчизняній науковій та навчально-практичній економічній літературі на сьогодні фінансова категорія «грошовий потік» не має належного висвітлення, відсутній єдиний підхід до її тлумачення. Адже далеко не всі аспекти механізму функціонування грошових потоків підприємства достатньо з'ясовані та обґрунтовані науковцями, відсутні чіткі формулювання цілей і завдань управління грошовими потоками підприємств, а також комплексні наукові дослідження проблем управління грошовими потоками на підприємстві.

Мета статті – висвітлення сутності грошових потоків та основ управління ними, сприяння підвищенню якості управління грошовими потоками на підприємстві, виявлення оптимального рівня грошових коштів для підтримання поточної платоспроможності підприємства із своєчасним інвестуванням вільних грошових коштів для отримання додаткового прибутку.

Грошові потоки є одним із об'єктів фінансового менеджменту, в рамках якого забезпечується адекватність моделі управління фінансами підприємств потребам мінливого ринкового середовища та ефективність досягнення корпоративних цілей, зокрема підтримання конкурентоспроможності у короткостроковому та довгостроковому періодах і максимізація добробуту власників.

Забезпечення підприємств грошовими коштами в сучасних умовах розширення видів діяльності та ускладнення структури фінансування залежить не тільки від напрямів діяльності суб'єктів господарювання, а й від інфляційних процесів в країні, посилення конкуренції, використання новітніх технологій в даній сфері.

Більшість операцій, що здійснюються на підприємствах, пов'язано з рухом грошових коштів, зокрема, проведенням розрахунків між підприємствами. Чітка організація розрахунків між постачальниками та покупцями безпосередньо впливає на швидкість обороту активів, своєчасне надходження грошових коштів, на взаємодії з персоналом, який виконував виробничі завдання, з органами соціального забезпечення та іншими організаціями й особами.

На нашу думку, грошові потоки є важливим елементом у забезпеченні ефективного функціонування підприємства і являють собою економічні відносини суб'єктів господарської діяльності з приводу купівлі-продажу товарів, робіт, послуг, які обслуговуються грошовими коштами.

Грошові кошти є результатом операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємств. Обсяг їх формування в процесі господарської діяльності підтверджують визнання ринком товарів, робіт, послуг, що виробляються та пропонуються підприємством. В операційній діяльності важливо оцінити можливість підприємства використовувати грошові потоки в підтримку господарського процесу і виявити тенденції збільшення оборотів, що необхідні для підвищення виробничих потужностей. Грошові потоки, спрямовані на інвестиції, доводять, на скільки майбутні виробничі потужності зможуть підтримати встановлений рівень операційної діяльності і забезпечити встановлені рівні рентабельності та ліквідності. Дані про грошові потоки фінансового характеру представляють інтерес з точки зору майбутніх претензій власників і кредиторів підприємства на грошові потоки, що генеруються їм.

Отже, повна, правдива та неупереджена інформація про рух грошових коштів та їх еквівалентів за різними видами діяльності дає можливість оцінити нинішній і потенційний фінансовий стан підприємства [3].

Таким чином, розподіл руху грошових коштів за видами діяльності підприємства дає можливість об'єктивно оцінити результати його діяльності, а саме визначити строки, коли йому необхідно акумулювати значні фінансові ресурси для здійснення інвестиційної діяльності та залучити додаткові кошти для розрахунку за операційною діяльністю у разі відсутності наявних грошей. Крім цього, достатній запас грошових коштів дозволяє скоротити ризик незадоволення платіжних вимог постачальників у встановлені терміни.

Варто зауважити, що грошові розрахунки сприяють підвищенню оборотності активів і капіталу, забезпечують фінансову стійкість, надають прогностичну інформацію для розвитку, сприяють своєчасним виплатам фінансовим партнерам. Отже, грошові потоки пов'язані з ліквідністю, платоспроможністю та фінансовою здатністю підприємств ефективно вести господарську діяльність.

Формування грошових потоків на підприємстві характеризується різним рівнем їх значущості для забезпечення стабільності фінансово-господарської діяльності підприємства у короткостроковому та довгостроковому періодах. Основна увага фінансового менеджера повинна зосереджуватися на грошових потоках підприємства, що віднесені до складу пріоритетних, – грошових потоків за операціями, які забезпечують створення більшої частини вартості або прибутку підприємства. До пріоритетних грошових потоків можна віднести надходження виручки від реалізації продукції, оплату рахунків постачальників, сплату податків, виплату заробітної плати, формування доходів власників [2].

Ефективне управління грошовими потоками полягає в знаходженні найкращого варіанту для здійснення певних розрахунків, налагодження процесу виробництва та застосування нових технологій, для досягнення максимального виробничого ефекту, мінімальних трудових чи грошових витрат.

Підвищення ефективності управління грошовими потоками на підприємстві безпосередньо пов'язано з вирішенням завдань достовірності формування даних щодо руху грошових коштів на підприємстві, своєчасного забезпечення потреби в капіталі для фінансування поточних зобов'язань, попередження банкрутства суб'єкта господарювання. З метою підвищення ефективності управління грошовими потоками важливо приділити увагу налагодженню процедури обліку грошових коштів на підприємстві, що сприяє забезпеченню процесу відбору відповідних інформативних показників, які характеризують стан і рух грошових коштів та необхідні для здійснення контролю й аналізу, планування та підготовки ефективних управлінських рішень.

В сучасних умовах застосування інформаційних технологій в об-

ліку та контролі за оборотом грошових коштів на підприємствах з'являється можливість повністю забезпечувати інформаційні потреби оперативного управління та вживати коригуючі дії для попередження застою грошових потоків.

Таким чином, проведене дослідження показало, що в сучасних умовах керівники підприємств повинні прагнути до оптимізації обсягу і структури грошових потоків та їх збалансування. Адже, у процесі оптимізації грошових потоків вирішується цілий комплекс задач з ефективного управління операційною, інвестиційною і фінансовою діяльністю підприємства.

Налагоджена система якісного управління грошовими потоками дозволяє підвищити рівень виробництва, налагодити безперебійність функціонування та прибутковість підприємства.

Отже, управління грошовими потоками в цілому є важливим елементом фінансової політики підприємства, воно наскрізь охоплює всю систему управління підприємства. Від якості та ефективності процесу управління грошовими потоками залежить не тільки стійкість підприємства в конкретний період часу, а й можливість подальшого розвитку, досягнення фінансового успіху на довгострокову перспективу.

1.Бланк И.А. Управление финансовой стабилизацией предприятия. – К.: Ника-Центр, Эльга, 2003. – 246 с.

2.Поддєрьогін А.М. Фінансовий менеджмент. – К.: КНЕУ, 2005. – 536 с.

3.Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання. – К.: КНЕУ, 2003. – 554 с.

4.Финансовый менеджмент: теория и практика. – 3-е изд., перераб. и доп. / Под ред. Е.С.Стояновой. – М.: Перспектива, 1998. – 656 с.

Отримано 15.10.2010

УДК 33 : 631

Б.Г.СКОКОВ, канд. экон. наук, А.В.МИСЮРОВ

Харьковская национальная академия городского хозяйства

КАПИТАЛЬНЫЕ ВЛОЖЕНИЯ НА ОБНОВЛЕНИЕ ОСНОВНЫХ ФОНДОВ И ИХ СУЩНОСТЬ

Рассмотрены теоретические положения сущности капитальных вложений на обновление основных фондов в отраслях жилищно-коммунального хозяйства. Систематизированы понятия обновления основных фондов, их реконструкция и модернизация. Раскрыто современное состояние воспроизводства основных фондов и эффективность различных форм их обновления.

Розглянуто теоретичні положення сутності капітальних вкладень на оновлення основних фондів у галузях житлово-комунального господарства. Систематизовано поняття оновлення основних фондів, їх реконструкція і модернізація. Розкрито сучасний стан відтворення основних фондів і ефективність різних форм їх оновлення.